

Мамич О. В.

аспірант, Національний університет «Одеська юридична академія»

ВИЗНАЧЕННЯ «ДИТИНСТВА» У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ І МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Проблема дотримання прав людини є однією з найбільш актуальних проблем сучасності. Як наслідок цього у міжнародному праві сформувалась окрема галузь – міжнародне право прав людини. Серед прав людини виділяється своєю незахищеністю та важливістю для майбутнього людства окрема група «права і свободи дітей». Проте слід зауважити, що не зважаючи на те, що дитина є найбільш незахищеною соціальною групою людства, окремої галузі міжнародного права, що стосувалася би прав дитини не існує. Однак із розвитком міжнародного права з'являється все більше конвенцій, договорів, міжнародних домовленостей, що стосуються захисту прав дитини.

Нажаль, міжнародне право донині не має точного визначення терміну «дитина». Зокрема, Європейський суд з прав людини ніколи не визначав ні поняття дитинства, ні мінімальний вік правового захисту у дитинстві.

Більшість міжнародних договорів у сфері захисту прав людини встановлює вік, з якого дитина вважається повнолітньою особою – 18 років, якщо інше не встановлено міжнародним законодавством. Наприклад, Міжнародний пакт про громадські і політичні права забороняє смертну кару за злочини, вчинені особами, молодшими за вісімнадцять років, і не виконується щодо вагітних жінок (ст. 6 пункт 5); Конвенція про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення також застосовується до виповнення дитині вісімнадцяти років (ст. 3). Однак у деяких інших міжнародних документах встановлено інше вікове обмеження. Так, наприклад, Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей (ст. 4) та Європейська Конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми (ст.1) розповсюджують дії на дітей віком до 16 років.

Стаття 1 Пункт 1 Конвенції Ради Європи про здійснення прав дітей визнає сферу її застосування, що розповсюджується на всіх дітей, «які не досягли 18-річного віку». Однак, серед членів і спостерігачів Ради Європи є такі країни, як Монако, Сполучені Штати

Америки, Японія і Канада де повноліття настає пізніше, ніж у 18 років. У такому випадку КЗПД розповсюджує свої повноваження до самого повноліття (в Канаді до 19 років, у Японії – 20, у Монако – 21 та у деяких штатах Америки до 19 і 21 років).

Конвенція ООН про права дитини (далі – Конвенція) у Ст. 1 визначає, що дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше. Однак Конвенція не містить застереження щодо початку правового захисту свобод та інтересів дитини. Наприклад, Аргентина тлумачить поняття дитина, як людську істоту з моменту зачаття; Великобританія, як і Україна, тлумачить Конвенцію як таку, що застосовується до людської істоти з моменту її народження. Більшість держав взагалі не зробило жодних заяв, щодо тлумачення Ст. 1 Конвенції і притримуються положень свого національного законодавства [1].

Таким чином Конвенція про права дитини не має положень, які б прямо зобов'язували держави гарантувати життя ще не народженої дитини. Слід також зазначити, що захист ще не народженої дитини не передбачений жодним міжнародним договором, за виключенням Американської Конвенції з прав людини (Ст. 4 пункт 1). Існує також посередній захист ще не народженої дитини, що забороняє приводити в дію смертний вирок над вагітними жінками (Ст. 6 пункт 5 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права).

Європейський суд з прав людини розглядаючи справу *Thi-Nho Vo vs. France* відмовився визнати право на життя шестимісячного плоду, що загинув у результаті помилки лікарів. Громадянка Франції в'єтнамського походження, поїхала у госпіталь Готель-Дью в Ліон на обстеження, перебуваючи на шостому місяці вагітності. У той же день іншій жінці, Тан Ван Во, було призначено видалення спіралі в тому ж госпіталі. Вагітна пані Во, із Бург-ен-Бресс, не говорила по-французьки і не змогла поспілкуватися з гінекологом Гольфьєром. Він переплутав її з іншою пані Во і спробував видалити спіраль, що призвело до необхідності зробити аборт. Доктор Гольфьєр був звинувачений в ненавмисному вбивстві. Він був виправданий, але в апеляційній інстанції його було визнано винним і засуджено до шестимісячного ув'язнення, та оштрафовано на 10 000 франків. Але доктор Гольфьєр потім оскаржив вирок у касаційній інстанції, яка скасувала судові рішення на тій підставі, що утробний плід, не є людською істотою і не підпадає під захист кримінального права.

Європейський суд заявив, що він не може відповісти на питання, коли починається право на життя, і йому доведеться залишити вирішення питання національним судам.

У справі *Paton v. the United Kingdom* Європейська комісія з прав людини постановила, що аборт на 10-тижневому терміні в інтересах захисту фізичного та психічного здоров'я вагітної жінки, відповідно з британським законодавством не суперечить статті 2 ЄКПЛ. Таким чином встановлено, що стаття 2 не визнає абсолютне право ненародженої дитини на життя. Інакше «життя плода розглядалося б, як більш висока цінність, ніж життя вагітної матері». Потреби ж матері мають пріоритет над ненародженою дитиною. Отже, ненароджена дитина не вважається «особою», що прямо підпадає під захист статті 2 ЄКПЛ, і якщо у ненародженої дитини таки є «право на життя», воно обмежено правами і інтересами матері.

В Європі питання щодо того, коли починається право на життя, знаходиться в компетенції кожної окремої держави. Це пов'язано з тим, що, немає жодної європейської угоди, яка б містила юридичне визначення моменту початку життя.

Парламентська асамблея Ради Європи, розглянула доповідь «Доступ до безпечних та легальних абортів у Європі» та прийняла резолюцію 1607 (2008), що пропонує державам-членам Ради Європи:

1. Відмінити кримінальну відповідальність за аборт в розумні строки вагітності, якщо вони ще цього не зробили;
2. Гарантувати жінкам можливість ефективно користуватися своїм правом на безпечний і законний аборт;
3. Дати жінкам свободу вибору і створити умови для вільного і усвідомленого вибору, не заохочуючи при цьому абортів;
4. Зняти обмеження, які юридично або фактично перешкоджають доступу до безпечного абортів і, зокрема, зробити необхідні кроки по створенню адекватних умов для санітарної, медичної та психологічної допомоги, забезпечивши відповідне фінансування;
5. Вжити належні і засновані на об'єктивних і надійних даних стратегії в області статевого та репродуктивного здоров'я та прав людини, забезпечуючи постійне поліпшення і розширення об'єктивної інформації про питання статі і взаємовідносин, а також освіти та практики надання контрацептивних послуг шляхом збільшення асигнувань з національних бюджетів на поліпшення систем охорони здоров'я, ресурсів репродуктивного здоров'я та інформації;

6. Забезпечити жінкам і чоловікам доступ до контрацепції і консультацій по контрацепції за розумними цінами, відповідно до їх природою і за їх вибором;

7. Ввести обов'язкове, відповідне віку навчання молоді в області взаємовідносин та специфіки підлог (крім іншого, в школах), щоб уникнути небажаної вагітності (отже, і абортів);

8. Сприяти відношенню на користь сім'ї в громадських інформаційних кампаніях і надавати консультації та практичну допомогу в допомогу жінкам, коли підставою для бажання зробити аборт є сімейне чи фінансовий тягар.

Виходячи з вищезазначеного, можна дійти висновку, що визнавши легальність абортів Рада Європи визнає право на життя тільки з моменту народження людини, а отже «дитиною» визнається людська істота з моменту її народження. Ембріон отримує правовий захист тільки у межах права людини на гідне поводження. «Дитиною» можна називати людину, що не досягла повноліття, залежно від національного законодавства країни.

Література:

1. Фащук Т. Право на життя дитини з моменту зачаття – або ні аборт-там!!! [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://viranadiylybov.blogspot.com/2012/02/blog-post_14.html

Хоменко О. О.

асистент

Національний університет «Одеська юридична академія»

УГОДА ЩОДО ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ ТА ПРИЙНЯТНОСТІ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ – АСАА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС: ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

З точки зору існуючих та майбутніх торговельно-правових відносин з ЄС у світлі підписання Угоди про асоціацію Україна-ЄС, діюча в Україні система технічного регулювання характеризується за більшістю оцінок [1; 2; 3; 4; 5] як бар'єр у її торгівлі як з країнами-членами СОТ, так і з ЄС. Саме у такому вигляді система й розцінюється як гальмо не тільки у поточних зовнішньоторговельних відносинах, а й, що не менш важливо – у перспективних.